

Veicinās skaidras naudas pieejamību

Avots: iFinances

2024.gada 16.aprīlī valdība izskatīja grozījumus Kredītiestāžu likumā par minimālo prasību noteikšanu bankomātiem skaidras naudas pieejamības nodrošināšanai iedzīvotājiem Latvijā. Grozījumi paredz noteikt skaidras naudas izmaksas pakalpojumu un kritērijus kredītiestādēm, kas to nodrošinās, kā arī noteikt brīdinājumu vai soda naudu līdz 50 000 eiro, ja kredītiestāde neievēro minētās prasības, informē Finanšu ministrija.

Saskaņā ar Eiropas drošu transakciju asociācijas publicētajiem datiem 2023.gada 30.jūnijā Latvijā uz 10 000 iedzīvotāju bija tikai 4,9 bankomāti, kas ir viens no zemākajiem rādītājiem Eiropā. Turklāt daļai tuvākais bankomāts atrodas grūti sasniedzamā attālumā. Lielākais attālums, kas iedzīvotājiem ir jāmēro līdz tuvākajam bankomātam, lai piekļūtu savai darba samaksai vai pensijai, vienā virzienā sasniedz pat 38 km. Grozījumos paredzēts deleģējums Latvijas Bankai (LB) noteikt bankomātu tīkla prasību skaitliskās vērtības (piemēram, attālums kilometros, darba laiks un citi), pieļaujams atkāpes to izpildē, piemērošanas nosacījumus un kārtību, kādā LB pārbauda prasību ievērošanu. Tāpat noteiktas prasības, termiņš un kārtība, kādā kredītiestāde sagatavo un iesniedz LB informāciju saistībā ar prasību izpildi.

Līdz 2024.gada 31.decembrim ir spēkā LB ar Latvijas Finanšu nozares asociāciju (LFNA) un četrām lielākajām kredītiestādēm – akciju sabiedrību (AS) “SEB banka”, AS “Swedbank”, AS “Luminor Bank” un AS “Citadele banka” – noslēgts sadarbības memorands. Tajā tika noteiktas minimālās prasības skaidras naudas maksājumu pakalpojumu pieejamībai, tai skaitā noteikti ierobežojumi bankomātu tīkla samazināšanai.

Memorands tika izstrādāts labas gribas veicināšanas nolūkā, un tam nav juridiski saistoša spēka. Turklāt tajā noteikto prasību grozīšanai vai darbības termiņa pagarināšanai katru reizi ir nepieciešama visu pušu piekrišana, kas nav labākais risinājums skaidras naudas izmaksas pakalpojuma nodrošināšanai ilgtermiņā. Tādējādi radās nepieciešamība izstrādāt normatīvo regulējumu, ar kuru fiziskām personām, neskatoties uz bezskaidrās naudas norēķinu pieaugumu, tiks

garantēts noteikts piekļuves līmenis skaidras naudas izmaksas pakalpojumam ikdienā visā Latvijas teritorijā un nodrošināta maksāšanas līdzekļu izvēles brīvība, kā arī mazināts risks skaidras naudas izmaksas pakalpojuma nepieejamībai ārkārtas apstākļos.

Pirms noteikt prasību skaitliskās vērtības, pieļaujamās atkāpes to izpildē, piemērošanas nosacījumus un kārtību, LB konsultēsies ar Latvijas Pašvaldību savienību (LPS) un Ekonomikas ministriju (EM). Plānots, ka LB noteikumus izstrādās līdz 2024.gada septembrim, savukārt likumprojekts varētu stāties spēkā ar 2025.gadu.

Likumprojekta izstrādes gaitā notikušas diskusijas ar Tieslietu ministriju, EM, LB, Konkurences padomi, LFNA, LPS un Latvijas Darba devēju konfederāciju.